

“Per parlar de la família, millor la mirada ingènua de l’infant que no la de d’adult”

Ricard Biel (Badalona, 1970), premi El Lector de l’Odissea amb la novel·la *Hem conegut un home*, publica a Amsterdam Llibres *Potser perquè érem nens*, guanyadora del premi de novel·la curta J. M. Casero 2008.

—El llibre comença com si fos una novel·la sobre la infantesa, inicialment trastocada pel naixement d’una germana, però després ens trobem amb un llibre sobre el matrimoni i la família. Jugueu conscientment a sorprendre el lector?

—No, en absolut. Sóc purament intuïtiu. De fet, ni tan sols m’interessava parlar de la infantesa, sinó de la hipocresia, de la mesquinesa de la institució familiar, quan hi és.

—Llavors, per què la infantesa?

—Per parlar de la família, res millor que fer-ho des de la mirada ingènua dels infants. Els adults tenen la mirada viciada. Els nens detecten les coses de forma més neta. Després, utilitzo l’edat adulta per donar esperança al lector. El lector s’ha posat a la pell del patiment i d’aquest dolor en surt creació. Des de la meua òptica cal que hi hagi patiment. Com deia la Rodoreda, sense dolor difícilment hi ha creació. L’òptica de la Rodoreda coincideix amb la meua. No crec que des d’una vida de sofà, plàcida, una persona maduri i encara tingui res a dir.

—De forma neta no deu voler dir neutra, oi?, perquè el nen no és un narrador omniscient, fred i distant.

—D’acord. El fet que aquest dolor s’hagi d’expressar de manera distanciada no vol dir neutre, perquè aquesta distància és amarada de moments de tendresa i d’ironia. Que no són volguts, calculats, sinó producte de la necessitat creativa. Tu mateix veus que hi han de ser quan has de descongestionar la història perquè el lector pugui respirar.

—El narrador, que és el germà gran, es va construït a través del que diu, com ho sent i com evoluciona en fer-se adult. Tota la novel·la creieu que gira al voltant del narrador i allò que els altres fan i observen serveix per a posar-lo a prova?

—No. És a l’inrevés. El narrador és un observador que posa en evidència el món adult, posa a prova el món adult. Això queda reforçat per la germana, que passa d’odiar-la, quan

TINA BAGUÉ

Ricard Biel publica a Amsterdam Llibres *Potser perquè érem nens*, premi Just M. Casero.

neix, a estimar-la amb bogeria. De fet, la germana, sense pretendre-ho, passa a ser un referent per al germà. La germana, amb els seus silencis i la seva aparent ingenuïtat, ajuda sense voler el germà, el narrador, a comprendre el conflicte familiar. A créixer. És una situació en definitiva de supervivència emocional. Els dos germans es donen suport per resistir aquest caos familiar, aquesta ensulsiada.

—No hi ha el perill que el lector no vegi que parlu de la institució familiar, sinó d’una família excepcional?

—Les coses que li passen a la família, al meu entendre, no són excepcionals. Problemes de feina i de banyes són producte de la immaduresa personal dels pares. Aquesta és la situació. Si hi ha una relació sòlida dels pares, el fet que ell perdi la feina posa a prova la solidesa familiar. I el tema de les banyes posa en relleu aquesta feblesa familiar.

—Què us ha motivat a parlar de

la família?

—Que veig que les obvietats passen desapercebudes. O reflexionem poc sobre aquelles coses que ens vénen donades, i la família n’és una. Veiem normals els traumes familiars. Però els portem a sobre com una motxilla, ens marquen.

—La vostra experiència de fill queda reflectida a la novel·la?

—De manera directa, no. Però normalment el lector troba en l’obra d’un escriptor molt més d’ell que no pas allò que l’escriptor, fins i tot honestament, pot explicar d’ell mateix. Tota obra és molt reveladora de la personalitat de l’escriptor, més que no podria explicar l’escriptor d’ell mateix. En qualsevol cas, més enllà de la morbositat, no té cap mena d’importància què hi hagi de l’autor al llibre.

—Quina va ser la primera idea que va sortir de la novel·la?

—La primera frase, una frase que em ve a través d’una imatge que em sembla literàriament potent i que marca el to del llibre, el to ingenu, circumspecte de l’infant: frase seca, tallada... La frase em serveix de guia per a no rebaixar aquest to, per a mantenir el llistó de l’exigència de principi a final.

Lluís Bonada